

Megújuló hagyományok

20 éves a Körös-völgyi Sokadalom

A Délkelet-Magyarország élő népi kultúráját bemutató rendezvényt idén huszadik alkalommal szervezték meg Gyulán. A Körös-völgyi Sokadalom, elsősorban a Dél-Alföld népművészetének ünnepe, amely évről évre sokszínű programkínálattal várja a látogatókat. A nevezetes középkori téglavár előtti tér a rendezvény három napja alatt megtelt étellel, reggeltől késő éjszakáig tartottak a programok. A fesztivál a világviszonylatban is fontos magyar népi kultúra szinte minden elemét megjelentette. A néptáncelőadások során a legfiatalabbaktól a szépkorúakig minden korosztály bemutatkozási lehetőséget kapott, hogy gazdag folklórkincsünket megismertessék a látogatókkal. Emellett a népi kismesterségek képviselői is jelen voltak a háromnapos forgatag alatt, részben mesterségbemutatókkal, részben pedig árusítással. A kézműves termékek vásárában olyan értékes és időtálló, egyedi termékek is beszerezhetők voltak, mint a mives kerámiák, a jó minőségű kések, a kézzel hímzett lakástextíliák. A családokat bábelőadások, gólyalábasok, kézműves játszótérházak és régimódi játszótér várta. A rendezvény kiváló alkalom tanulásra és tapasztalatcserére is.

Ekkor nyitja meg kapuit a Gyulai Várszínház is.

A fesztivál kezdeteiről és a húsz év munkásságáról kérdeztük Pál Miklósnét, a Békés Megyei Népművészeti Egyesület elnökét és Mlinár Pált, a Balassi Táncegyüttes vezetőjét, a jövőbeli elképzelésekről Farkas Lillát, a Békés Megyei Néptáncosok Szövetségének elnökét és Kocsis Klárát, a Békés Megyei Népművészeti Egyesület vezetője tagját.

Varga Ágnes: *Ki volt az ötletgazda, miért pont ilyen fesztivált szerveztetek, és hogyan esett a választás Gyula városára?*

Pál Miklósné

Pál Miklósné: A Honfoglalás 1000 éves évfordulójának évében Novák Ferenc, a hazai táncélet „tátaja” (a Nemzet Művésze címmel kitüntetett, Kossuth-díjas és Erkel Ferenc-díjas magyar koreográfus, rendező, etnográfus, érdemes művész) a Millenniumi Kormánybiztos Hivatal tagjaként előterjesztette, hogy szervezzenek egy találkozót, ahol az élő népművészet – részben a kézművesség, részben a néptánc – a maga teljességében mutatkozik be.

Mlinár Pál: A koncepció az volt, hogy azokon a helyeken rendezzék meg ezt az ünnepséget, ahol középkori vár van, így esett a választás Békés megyében Gyula városára.

Mlinár Pál

V. Á.: *Milyen partnerek együttműködésével valósult meg a rendezvény?*

Pál Miklósné: A kultúra iránt elkötelezett civil szervezetek összefogásával. A Békés Megyei Népművészeti Egyesület és a Balassi Táncgyűttes mellett részt vett a szervezésben a Békés Megyei Művelődési Központ és a Gyulai Művelődési Központ is. A Gyulai Várszínház akkori igazgatója, Gedeon József a Várszínház nyitó ünnepségével színesítette a fesztivál programjait.

Mára a rendezők változtak, ám változatlanul maradt a Békés Megyei Népművészeti Egyesület, illetve a Balassi Táncgyűttes Működtetésére Alapítvány, s mellettük részt vesz a szervezésben a Békés Megyei Néptáncosok Szövetsége Közhasznú Egyesület, a Békés Megye Népművészetéért Alapítvány, a Népművészeti Egyesületek Szövetsége, valamint a helyi kulturális intézmények, mint az Erkel Ferenc Kulturális Központ és Múzeum Nonprofit Kft., valamint a Gyulai Várszínház.

V. Á.: *Húsz év sok idő. Hogyan tudott megmaradni a Körös-völgyi Sokadalom a népművészet résztvevői számára közösségi szintként? Hogyan változott, színesedett a programkínálat az évek alatt?*

Pál Miklósné: Azt gondoltuk, hogy ez egy egyszeri rendezvény lesz, ekkor még Millenniumi Sokadalom volt a neve. Nagy meglepetésünkre a Millenniumi Kormánybiztosi Hivatal a következő évben is felkért minket, hogy rendezzük meg, ekkor kapta a fesztivál a Körös-völgyi Sokadalom nevet. A második év után Gyula város vezetése kérte a folytatását, mert nagyon értékesnek tartották. Meggyőződésem, hogy azért tudtuk huszadik alkalommal is megrendezni, mert nagyon sok szervezet érezte magáén az eseményt, a partnerségi összefogás példaértékű volt.

Már az elején minden szervezet a saját tevékenységi köréhez kapcsolódóan állította össze a bemutatni kívánt kulturális értékeit. A Békés Megyei Népművészeti Egyesület képviselőjében a kézművesség biztosította a stabil háttérrel a maga – országosan is egyedülálló – installációjával, tagjai a tárgyaló népi kézművességet prezentálva jelentek meg a vár tövében rendkívül színes portékáikkal és tevékenységeikkel. Mlinár Pál nevéhez kötődik a színpadi programot biztosító néptánc programok szervezése, melyhez később csatlakozott a Békés Megyei Néptáncosok Szövetsége is. Az évek előrehaladtával sok változás történt, egyre színesedett a programkínálat, többek kö-

zött a Határ Menti Összművészeti Fesztivállal.

Kocsis Klára: A háromnapos színpadi program összeállításánál a komplexitásra törekszünk. A külön blokkban megjelenő néptáncos programok mellett az idén már 13. alkalommal megrendezett Határ Menti Összművészeti Fesztiválon mutatkozhattak be a térség tehetséges amatőr mesemondói, népdalénekesei, népzeneészei és néptáncosai. A határ menti elnevezésből sejthető, hogy a programok sorában az anyaországi bemutatkozókon kívül határon túli fellépőket is vendégül látunk a fesztiválon. A fellépők nagy szeretettel érkeznek a rendezvényre, kibontakoztatják tehetségüket, bemutatják produkcióikat, ápolják anyanyelvüket, ezzel is erősítik nemzeti identitásunkat. Különösen fontosnak tartjuk, hogy a rendezvényre kilátogató családok számára az interaktív kézművesség és a „régimódi” játszótéren túl olyan gyermekműsorokkal – bábszínház, vásári komédiások, gólyalábasok – is szolgáljunk, ami igazi vásári hangulatot teremt.

Mlinár Pál: Három megye: Csongrád, Bács-Kiskun és Békés egy regionális szövetséget alkotott, aminek a vezetője Born Miklós volt, és tulajdonképpen ebből a régióból érkeztek a csoportok. A háromnapos forgatag alatt ma már

Kocsis Klára

a XXIII. Békés Megyei Táncosok Találkozója mellett a Békés Megyei Néptáncgála és XIII. Országos Gyermektánc Fesztivál gálaelőadása is várja a sokadalmi terere érkező vendégeket.

Pál Miklósné: Nagyon fontosnak tartottuk, rögtön a legelső alkalommal, hogy a Gyulai Vár előtti tere, olyan installációval jelenjen meg, amely méltó ehhez a rendezvényhez, és amely a békés megyei népi építészet valamilyen vizuális visszaadását jelenti. A középkori téglavár, a rondella, a várkert, a külső várfal és a várak sajátos történelmi látványt és hangulatot kölcsönöz Gyula ezen városrészének valamint a fesztiválnak is.

Ehhez a milióhoz és a vásári forgataghoz is illő kompozíciót jelenítenek meg a Békés megyére jellemző podsztynás faragott házak tornácait idéző faházak, amelyek már önmagukban is különleges látványt nyújtanak az odaérkező vendégek számára.

Nagyon vigyáztunk, s máig is vigyázunk a minőségre. Az Alföldön van hat-hét olyan egyesület, ahonnan a kézműveseink érkeznek,

ők garantálják a színvonalat, mert csak olyan mesteremberek jönnek, jöhetnek, akik minőségi terméket árulnak.

A kézművesség nagyon sokféleképpen jelenik meg: egyrészt úgy, hogy a kézművesek árusítják a portékájukat, másrészt úgy, hogy mesterségbemutatókat tartunk. A Körös-völgyi Sokadalomban több mint 120 alkotó értékesíti hagyományos, kézzel készített termékeit Baja, Békéscsaba, Berettyóújfalun, Csongrádon, Szegeden, Kecskeméten, Szolnokon és Debrecen népművészeti egyesületeinek képviselésében, illetve minden évben érkeznek határon túli kézművesek is. A vásár mellett, az ide látogatók megismerkedhettek azokkal az eszközökkel, amelyekkel a termékek készülnek, kulisszatitkokba pillanthatnak be. A népi kézműves műhelyekben maguk is kipróbálhatták a hagyományos mesterségeket, mint csuhé- és gyékényfonás, szegedi papucskészítés és hímzés, bőrművesség, viseletkészítés, csipkeverés, ékszer és egyéb kiegészítők készítése, kovácsolás, faragás. Az interaktív mesterségbemutatók mindig nagy sikert aratnak a látogatók körében. Minden évben van egy kiemelt téma, ami köré csoportosítjuk a mesterségbemutatóinkat, idén a Dél-alföldi viseletek kerültek a középpontba. Korábban volt,

amikor a játéka volt a meghatározó szerep, akkor egy nagy labirintus-játékot hoztunk, de volt, amikor a helyi népi kézműves értékekből tartottunk bemutatót. Minden évben kapcsolódik a rendezvényhez egy kiállítás is, amit szintén a Gyulai Várkertben rendezünk. Ez azért fontos, mert ennyi látogatója egy népművészeti kiállításnak nem biztos, hogy lenne máshol. Aki ezen a téren megfordul, biztos, hogy bekukkant a kiállítási sátorba is. Minden évben játszóházzal is készülünk a gyermekek számára, ahol természetes anyagokból különböző dolgokat készíthetnek – hol mézeskalácsot díszítenek, hol fonnak, hol csuhényuszt készítenek –, és mindig van egy kreatív játszótér is, aminek az egyik fénypontja a kukoricamorzsolás. Amikor ezt leelőször kivittük a terere, akkor az egyik egyesületi tagunk így fogalmazott: *„nem gondoltam volna, hogy gyerekkorom egyik nagyon fárasztó és nagyon-nagyon unott tevékenysége ma a gyerekek kedvenc játékává válik”*. Vannak sportjátékok is a lengőtekétől a célbadobásig, a kötélhúzáson át a csoszogival való közlekedésig vagy éppen a gólyaláb, ami a gyerekek és a szülők körében is egy nagyon kedvelt és szórakoztató játék.

Az esemény összes programja korosztályi megkötés nélkül min-

denkihez szól. Családi eseménnyé varázsoljuk ezt a három napot.

Mlinár Pál: Az első néhány évben a színpad a vár elé került, ahol egyrészt nagyon hepehupás volt a talaj, másrészt odatűzött a nap. Ekkor még a programok huszonnégy órásként voltak, a színpadon mindig voltak táncosok. Később átkerült a színpad egy árnyékosabb helyre, oda már csak a lenyugvó nap sütött, fedést is kapott, javult a technika is, így lettek egyre jobbák a körülmények a táncosoknak és a zenészeknek is. Majd a felnőtt gálaműsor átkerült a tószínpadra, ami kiváló fény- és hangtechnikájával fantasztikus élményt nyújt a közönségnek.

V. Á.: *Hogyan járul hozzá a rendezvény a résztvevő kézművesek, táncosok, csoportok közötti kohézió erősítéséhez, illetve milyen hatással van a térség társadalmi, gazdasági fejlődésére és kulturális turizmusára?*

Pál Miklósné: Az alapkonceptió, amit már a legelején célként tűztünk ki, máig megmaradt: az élő népművészet valamennyi ága megjelenjen, találkozzon egymással. Egyik alkalommal kérdeztem a kézműveseket, hogy mennyit árulnak, hogy sikerült a rendezvény? Mosolyogva ennyit mondtak: „Ancikám, tudod, mi ide nem árulni jöttünk. Mi jövünk Gyulára barátkozni”.

Az a csodálatos, hogy a gyerekekkel együtt több, mint ezer amatőr táncos fordul itt meg a három nap alatt, továbbá kb. 100-150 kézműves. Tulajdonképpen a Körös-völgyi Sokadalom alapvetően az amatőr népművészeti mozgalom megyei és regionális rendezvénye.

Ugyanakkor fontos az is, hogy ez a találkozás egy turisztikai attrakció is legyen, vonzza azokat, akik kedvelik a népművészetet. A korábbi években a kultúra csak úgy „önmagában” volt. Valahol nem tudtuk elképzelni, személy szerint én sem, hogyan lehet egy kulturális termék turisztikai attrakció. Emlékszem még azokra az amatőr művészeti találkozókra, amikor a színjátszók egymásnak játszottak, az énekesek egymásnak énekeltek, a néptáncosok egymásnak táncoltak. Mára eljutottunk odáig, hogy a kulturális események egyszer csak más színezetben, más szituációban tűnnek fel, és kulturális attrakcióként, turisztikai terméként jelennek meg.

Az évek során kialakult ennek a műfajnak egy olyan értő közönsége, akik már az év elején keresnek minket, hogy pontosan mikor lesz a Körös-völgyi Sokadalom, mert ehhez az időponthoz időztik a szabadságukat, a gyulai utazásukat, a kikapcsolódásukat. A három nap alatt tíz-tizenötezer ember

fordul meg a délkelet-magyarországi mesterségek ünnepén. Ide az emberek azért jönnek, mert ezt az ösztönös művészeti fesztivált szeretnék megnézni. Mindeközben itt parkolnak, fogyasztanak, szállnak meg. Egyértelműen úgy gondolom, hogy ezek a fesztiválok, ezek a nagy közösségi események, ha megfelelő színvonalat tudnak nyújtani, akkor tényleg turisztikai attrakciókká tudnak válni.

Mlinár Pál: Tulajdonképpen az a mesterségek ünnepe, amit Novák Ferenc húsz évvel ezelőtt elindított, ma már csak ezen az egy vidéki helyszínen valósul meg. Vannak hasonló rendezvények, de ilyen színvonalon, koncepcióval, tartalommal csak ez az egy maradt meg, a Budai Várban megrendezésre kerülő országos augusztus 20-i Mesterségek Ünnepe mellett. Mára ez már turisztikai termék, olyan kulturális értékeket képvisel és mutat meg a nagyközönség számára, amely országos vonzerővel bír.

V. Á.: *Milyen terveitek, elképzeléseitek vannak a jövőre nézve?*

Pál Miklósné: Az elmúlt húsz évben Mlinár Pállal ketten szerveztük a fesztivál programjait. Nagyon boldog vagyok, hogy a stafétabotot tovább tudjuk adni. A Békés megyei néptáncmozgalom képviselőjében Farkas Lilla, a Békés

Farkas Lilla

Megyei Népművészeti Egyesület részéről Kocsis Klára veszi át a feladatokat. Úgy tűnik, hogy a „két öreg leléphet a színről”, és megvan a jövő generációja, akik nemcsak ugyanolyan lelkesen, ugyanolyan elhivatottsággal, jó érzéssel viszik tovább a Körös-völgyi Sokadalom hagyományát, hanem új ötleteikkel színesítik a Dél-Alföld népművészetének ünnepét.

Farkas Lilla: A fesztivál lehetőséget biztosít azoknak az együtteseknek, táncosoknak a bemutatkozásra, akik elhivatottak a néptánc mellett. Az idősebbek magas színvonalat képviselve adják át tudásukat azoknak a fiataloknak, akik a bemutatkozásra túl tanulni, fejlődni is vágnak. Minden korosztály képviselőjének egyfajta elismerést, presztízst jelent az, hogy a Békés megyei Körös-völgyi Sokadalom színpadán léphet fel. Mindenképpen megtisztelő feladat továbbvinni ezt a húszéves hagyományt, fesztivált, ugyanakkor nincs nagyon nehéz dolgom, mert egyrészt nagyon jó alapokat kapok, másrészt Békés megye fellegvára a néptáncnak, így könnyen össze lehet állítani egy háromnapos színvonalas műsort.

A jövőben szeretnénk még nagyobb hangsúlyt fektetni a családokra. A gyerekek jelenléte nagyon fontos számunkra, hiszen általuk válnak megszólíthatóvá a szülők is. Délelőttönként még több nekik szóló programot kívánunk szervezni, amire a családok szívesen kilátogatnak, és együtt vesznek részt rajtuk.

Kocsis Klára: A népi kézművesség ma reneszánszát éli. Egyre többen szeretnék természetes anyagokból készült tárgyakat magukénak tudni, de akár a készítésük fogásait, technikáit is elsajátítani. Nő azoknak a száma is, akik nem szeretnék hagyni, hogy feledésbe merüljenek a hagyományos kézműves mesterségek, tudatosan őrizni próbálják múltunk ezen értékes örökségét. Fesztiválunk őket is

szeretné megszólítani, élményeket, új ismereteket közvetítve számukra.

Fontos része a szervezésnek a marketing is, a nyomtatott szóróanyagok mellett egyre inkább az online kommunikációt kell erősíteni, hiszen a fiatalabb generációkat, a családokat így ma már könnyebb elérni. Véleményem szerint, egy ilyen nagyszabású rendezvény alapkonceptióját megtartva, évről évre mindig lehet, sőt kell is valami újat beleszőni.

Pál Miklósné: A népművészet egy közösségi társadalom termé-

ke, egy olyan közösségé, amelyet manapság már nem igazán élünk. Hajdan még divat volt a kaláka munka, divat volt egymásra figyelni, leülni és nagyokat mesélni, az öregeket tisztelni, és még folytathatnám a sort. Akik ezt a művészetet ismerik, művelik, mindegy, hogy zenészek, táncosok, kézművesek, valahol ebben a szellemiségben élnek még, ezt képviselik és adják tovább. A fesztiválunk mindig ezt az értéket közvetítette, és szándékaink szerint ezt közvetíti a jövőben is.

VARGA ÁGNES 2009-ben végzett az Eszterházy Károly Főiskola művelődésszervező szakán, idegenforgalmi és turisztikai, illetve gyermekszabadidő-szervező szakirányokon. 2010-től a Gyulai Kulturális és Rendezvényszervező Nonprofit Kft. munkatársa volt művelődésszervezőként. Három gyermek édesanyjaként, az otthon töltött évek alatt megalapította és vezette a Gyulai városban a Baba-mama klubot, részt vett a Három Királyfi Három Királyné Alapítvány szervezésében megrendezésre kerülő országos találkozókra. 2019-től a Békéscsabai Család és KarrierPONT irodában gyermek- és családi klubokat (baba-mama klub, hordozó klub, családi alkotó kör) szervezett és vezetett. Jelenleg a Nemzeti Művelődési Intézet Békés Megyei Igazgatóságánál dolgozik közfoglalkoztatásban.

PÁL MIKLÓSNÉ a Kossuth Lajos Tudományegyetemen végzett közművelődési és népművelési előadóként. 1969-ben kezdett dolgozni a Békés Megyei Művelődési Központban. Innen, első munkahelyéről ment nyugdíjba 2007-ben, azonban a munkát nem hagyta abba, nyugdíjas éve rendkívül aktívan telnek, hajnaltól késő estig tevékenykedik a közérdekében, a civil szférában, önkéntes és választott tisztségeiben. A szakmában eltöltött ötven év alatt a közművelődés szinte valamennyi területével foglalkozott, a népművészet áll hozzá a legközelebb. Munkásságát több kitüntetéssel ismerték el. 1990-től a Békés Megyei Népművészeti Egyesület elnöke. 1992-ben választották meg a Népművészeti Egyesületek Szövetsége egyik alelnökének, 2003-tól az intézmény elnöki tisztségét tölti be.

MLINÁR PÁL Örökös Aranyarkantyús Táncos, a Népművészet Ifjú Mestere, Csokonai-díjas koreográfus. Élete hetedik osztályos korában fonódott össze a néptáncal, amikor Born Miklós – a Balassi Táncgyűttes akkori művészeti vezetője – egy iskolai táncversenyen felfedezte, és az együttes utánpótlását biztosító csoportba hívta táncolni. Későbbi mestere mellett asszisztensi feladatokat látott el, majd Born Miklós nyugdíjba vonulásakor, 1990 januárjában átvette a Balassi Táncgyűttes művészeti vezetését. Megalapította az utánpótlást biztosító Hépróbas Táncgyűttest. Külföldi és belföldi fesztiválok számos koreográfusi, alkotói, együttesi nívódíjat nyert. 2013-ban Békés megye Prima díját kapta Magyar Népművészet kategóriában. A színpadi néptáncelőadások mellett rendszeresen közreműködik színházi produkciókban is. Házigazdája a két évente megrendezésre kerülő Országos Aranyarkantyús és Aranygyöngyös Szólótánc Fesztiválnak.

KOCSIS KLÁRA a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán, rajz-művelődésszervező szakon végzett 1999-ben. Majd 2003-ban szerzett diplomát a Debreceni Tudományegyetem művelődési és felnőttképzési menedzser szakán. 2000-ben a Békés Megyei Művelődési Központban kezdett el a megyei módszertani feladatellátásban dolgozni, majd a terület többszöri átszervezése után 2013-tól a Nemzeti Művelődési Intézet Békés Megyei Irodájának volt a vezetője. A népművészeti területtel 2017-től került kapcsolatba, jelenleg a Békés Megyei Népművészeti Egyesületben dolgozik és a szervezet vezetőségi tagja.

FARKAS LILLA a Magyar Táncművészeti Főiskolán végzett táncpedagógusként 2002-ben. 1996-ban kezdett dolgozni a Békési Zeneiskolában, majd a Békéscsabai Bartók Béla Zeneiskolában folytatta pedagógusi munkáját. 2000-től a Hépróbas Néptánciskolában oktatott. 2003-ban az Országos Szólótánc Fesztiválon Aranygyöngyös Néptáncos Díjat kapott, majd 2019-ben első ízben elnyerte az Örökös Aranygyöngyös Táncos Nők által abban az évben alapított Unikális Nő Díjat. Jelenleg is aktív táncos, a Balkán Táncgyűttes táncosa. 1991 óta tagja, 2010-től aktív közreműködője, majd 2016-tól elnöke a Békés Megyei Néptáncosok Szövetségének. 2016-tól elnökségi tagja az Örökös Gyermek Népművészeti Egyesületnek. Szívügye Békés megye néptáncélete és a Békés megyei együttesek és táncosok összefogása.